

พระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ใน จังหวัดราชบุรี*

BUUDHIST MONKS AND PARTICIPATION IN PRESERVING ETHNIC CULTURE IN
RATCHABURI PROVINCE

พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต

Phrasamu Surin Ratanajoto

วัดป่าพุทธาราม

Watpaphuttharam

E-mail: srchaymalicanthr737@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี 2. พระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในส่งเสริมกิจกรรมของชนชาติพันธุ์ 3. พระสงฆ์กับบทบาทในการบริหารตลาดชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า 1. ประชากรในจังหวัดราชบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่เสริมให้เมืองราชบุรีเป็นอู่รวมทางวัฒนธรรม จึงประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติ แต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและประเพณี ประกอบด้วย 1) คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น 2) ชาวไทยจีน 3) ชาวไท – ยวน 4) ชาวไทยมอญ 5) ชาวไทยกะเหรี่ยง 6) ชาวไทยลาวโซ่ง 7) ชาวไทยลาวตี้ 8) ชาวไทยเขมร 2. วัดในจังหวัดราชบุรีมีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมและเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีโอกาสทำบุญและได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีสังเกตได้จากหลาย ๆ วัดที่มีการจัดกิจกรรมในช่วงมีประเพณีต่าง ๆ จะมีการละเล่น ผ่านบทเพลง ดนตรี ที่นำมาซึ่งความสนุกสนานร่าเริงและเป็นกันเอง 3. การจัดตั้งตลาดชุมชน (เช่น วัดดอนกระเบื้อง วัดโหลงสุวรรณคีรี วัดขนอนหนังใหญ่ เป็นต้น) เกิดจากการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์และประชาชน โดยวัดให้การแสดงความคิด การสนับสนุนงบประมาณ การอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่ หรือเรื่องอื่น ๆ

คำสำคัญ: พระสงฆ์; การอนุรักษ์วัฒนธรรม; กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

*Received September 22, 2021; Revised April 19, 2022; Accepted April 19, 2022

Abstract

This academic article aims to study: 1. Ethnic groups in Ratchaburi Province 2. Monks and participation in promoting ethnic activities 3. Monks and their roles in community market administration.

The study was found that: 1. The populations in Ratchaburi Province consisted of ethnics and ethnic diversity, which is a distinctive feature of the province that has been inherited since ancient times. This is because the terrain that reinforces Ratchaburi Province suitable for a cultural hub. Consequently, it consists of many nationalities. Each race has its own distinct culture and traditions, namely, 1) Indigenous Central Thai people 2) Chinese Thai people 3) Tai-Yuan people 4) Thai Mon people 5) Thai Karen people 6) Thai Lao Song people 7) Laotian Thai people 8) Thai Khmer people. 2. Monasteries in Ratchaburi Province play a role in promoting activities and providing opportunities for ethnic groups to have the opportunity to make merits and to promote Buddhism as well, as can be seen from many monasteries that organize activities during different traditions. There were plays through songs and music for fun, cheerful and friendly activities 3. Community markets establishment, such as Wat Khong Suwankhiri, Wat Khanon Nang Yai community markets, etc. established by the participation of the monks and the monasteries by people's participation to express ideas. Monasteries supported budgets facilitated locations or other matters.

Keywords: Buddhist Monks; Cultural Preservation; Ethnic Groups in Ratchaburi Province

บทนำ

ในพื้นที่จังหวัดราชบุรีมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นพี่น้องร่วมชาติอยู่ในประเทศไทยของเราจำนวนมากหลายชาติพันธุ์ด้วยกัน โดยสภาพพื้นที่เอื้อประโยชน์ต่อการทำมาหากิน ต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณีที่ดี สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตมาจนถึงยุคปัจจุบัน พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมและศูนย์รวมจิตใจที่ประชาชนทั้งคนไทยทั้งกลุ่มที่มีเชื้อสายชาติพันธุ์ที่มาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนมีพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งได้เป็นที่ส่วนรวมจิตใจการจะนำวัฒนธรรมที่สั่งสมมาแสดงให้ประชาชนรู้ว่าในชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีวัฒนธรรมอย่างไรรั้นคงต้องอาศัยทั้งในส่วนของผู้คนในส่วนของวัด โรงเรียน มีส่วนร่วมด้วยช่วยกันในการที่จะสร้างและขับเคลื่อนกิจกรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมที่สั่งสมที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเป็นสัญลักษณ์และการระลึกถึงบรรพบุรุษดั้งเดิมที่ร่วมก่อตั้งชาติพันธุ์ เพราะฉะนั้นแล้วในส่วน

ของการอนุรักษ์วัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยวัดและจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการที่จะอนุรักษ์ในด้านต่าง ๆ ได้ ผู้เขียนจึงมีความสนใจในการที่จะนำเสนอบทบาทของพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของอาหารการกิน ในเรื่องของการแสดงการเล่น ในเรื่องของประเพณีที่สำคัญที่เกิดขึ้นในเรื่องของการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาขายของเป็นชุมชนในวัดก็เป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องตอบโจทย์เศรษฐกิจสังคมประเทศชาติทำให้ประเทศไทยเราเป็นศูนย์กลางของกลุ่มชาติพันธุ์เกิดความสามัคคีระหว่างคนไทยและกลุ่มชนชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีต่อไป

กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี

คำว่า ชาติพันธุ์ (Ethnic) มาจาก Ethnos ในภาษากรีก หมายถึง กลุ่มคนอื่นที่ไม่ใช่กรีก เป็นกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตน มีสถานที่ต่ำต้อย และป่าเถื่อนกว่าตน แนวคิดนี้ได้รับการต่อยอดโดยอารยธรรมโรมันที่ใช้กลุ่มชาติพันธุ์เพื่อแบ่งบอกถึงกลุ่มอื่นที่ต่ำกว่าตน คล้ายสัตว์ นก ริต และไม่ใช่คริสเตียน ทั้งนี้ หากอ้างอิงการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ของ ญาณ เนเดอร์วี เพียเตอร์ชี (Jan Nederveen Pieterse) ความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเริ่มมีมาตั้งแต่ยุคกรีก แต่การศึกษาในทางทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเพิ่งเริ่มต้นในช่วงคริสต์ศักราช 1960 เป็นต้นมา (ศุภยมา นุษยวิทยาสรินธร (องค์การมหาชน), 2547)

เชื่อว่า กลุ่มชาติพันธุ์ เพราะกลุ่มเหล่านี้สมาชิกเชื่อในการสืบสายโลหิตร่วมกัน เนื่องจากความคล้ายคลึงของลักษณะทางกายภาพหรือขนบธรรมเนียมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างร่วมกัน หรืออาจเกิดขึ้นจากความทรงจำในช่วงเวลาที่ถูกปกครอง และการอพยพ ซึ่งไม่สำคัญว่าความสัมพันธ์ทางสายโลหิตจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ (Alba, 1992) นิยามความเป็นชาติพันธุ์นั้น ต้องมีเป้าหมายความรู้สึทางสายเลือด เช่น ภาษาของกลุ่มสมาชิกที่ใช้สื่อสารกัน นิทานหรือเรื่องเล่าที่สมาชิกกลุ่มใหญ่มีความเชื่อร่วมกัน และบริบททางประวัติศาสตร์ที่สมาชิกในกลุ่มมีประสบการณ์ร่วมกัน นอกจากนี้ บริบทความสัมพันธ์และการปรับเปลี่ยนความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ยังสัมพันธ์กับรัฐชาติสมัยใหม่ ซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของความรู้สึชาตินิยมที่เกิดขึ้น ระหว่างการสร้างรัฐชาติกับพัฒนาการของจิตสำนึกชาติพันธุ์ นอกจากนี้ การสืบทอดวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ นอกจากจะเป็นการรักษาบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมให้คงอยู่และยังเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นของชาติพันธุ์ การปฏิบัติหรือการแสดงออกที่เป็นมรดกของบรรพบุรุษ ได้แก่ ภาษา ประเพณี ความเชื่อ และนิทาน ปรัมปรา ที่กล่าวถึงความ เป็นมาของบรรพบุรุษในการสร้างกลุ่มและถิ่นที่อยู่ซึ่งเป็นการสร้างความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ และต้องการรักษากลุ่มชาติพันธุ์ของกลุ่มตนเองไว้ และการนับถือเครือญาติ หรือบรรพบุรุษร่วมกัน เป็นการแสดงว่าเป็นพวกเดียวกัน หรือเป็นส่วนหนึ่งของตระกูล เป็นการสร้างความรู้สึก ความเป็นพี่เป็นน้อง (สุริยา สมุทคุปต์ และคณะ, 2540) กลุ่มชาติพันธุ์คือ กลุ่มสมาชิกที่เชื่อว่า

สืบสายโลหิตมาร่วมกัน เนื่องมาจากความคล้ายคลึงกันของลักษณะทางกายภาพหรือขนบธรรมเนียมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างร่วมกัน หรืออาจเกิดขึ้นจากความทรงจำ ณ ช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง หรือช่วงเวลาของการอพยพซึ่งเป็นบริบททางประวัติศาสตร์ที่สมาชิกในกลุ่มมีประสบการณ์ร่วมกัน

แนวคิดปฐมนำเนติชาติพันธุ์จำแนกออกเป็น 2 สายย่อย คือ สายชีวสังคมวิทยา และสายวัฒนธรรม สายชีวสังคมสืบทอดแนวคิดจาก ปีแอร์ แวน เดน เบิร์ก (Pierre van den Berghe) แนวคิดพื้นฐานของกลุ่มนี้ เชื่อว่า ชาติ ชาติพันธุ์ คือ ส่วนขยายของความสัมพันธ์ทางเครือญาติหรือสายเลือด อัตลักษณ์ของชาติ และชาติพันธุ์ถูกกำหนดมาจากปัจจัยด้านชีววิทยาสายวัฒนธรรมคือแนวคิดที่นำเสนอโดย เอ็ดเวิร์ด ชิลส์ (Edward Shils) และ คลิฟฟอร์ด เกียร์ตซ์ (Clifford Geertz) แนวคิดกลุ่มนี้ เชื่อว่า ในส่วนของรัฐที่เกิดขึ้นใหม่สายสัมพันธ์ที่กำหนดล่วงหน้าหรือปฐมนำเนติยังคงดำรงอยู่คู่กับความสัมพันธ์แบบอารยะ โดยความหมายของความสัมพันธ์ที่กำหนดล่วงหน้า หมายถึง สิ่งที่ได้มาจากการดำรงอยู่ทางสังคม การได้มาล่วงหน้านี้อาจจะมาจากการเกิดเป็นสมาชิกของครอบครัวหรือเครือญาติ การเกิดมาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนทางศาสนา การเกิดมาแล้วพูดภาษาเฉพาะอันหนึ่ง หรือถูกกำหนดโดยความต่อเนื่องทางสายเลือด การพูด ขนบประเพณี และสิ่งกำหนดทางวัฒนธรรมอื่น ๆ โดยสิ่งที่ได้มานั้นเป็นสิ่งที่มิพลั้งบังคับ มีอำนาจเหลือล้น และทารุณ แต่ความเข้มข้นของการบังคับ อำนาจและความทารุณดังกล่าวผันแปรตามบุคคล สังคม และช่วงเวลา (ศุภยามานุชวิทยาสรินธร (องค์การมหาชน), 2547)

กลุ่มชาติพันธุ์ที่เผชิญสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางประเพณีและการเมือง จะทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่ตรงกันข้าม 2 ปรากฏการณ์ คือ

1. ปรากฏการณ์การลดทอดการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ (Detribalization) คือ กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มต้องปรับตัวในการติดต่อกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นจนสูญเสียวัฒนธรรมบางส่วนของตนเองลงไป และรับวัฒนธรรมจากกลุ่มอื่น ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมกลุ่มอื่นที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการสูญเสียสำนึกทางชาติพันธุ์ การรับเอาระบบการเมืองใหม่ของกลุ่มวัฒนธรรมหลักทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจและการเมืองในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต้องอยู่ใต้อิทธิพลการปกครองของสังคมที่ใหญ่กว่า ดังนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกิดปรากฏการณ์นี้จะสูญเสียความเป็นตัวตนลงไป โดยการรับเอาสัญลักษณ์วัฒนธรรมในสังคมสมัยใหม่มาเป็นกลไกในการสร้างกลุ่มการเมืองอย่างเป็นทางการ

2. ปรากฏการณ์ฟื้นฟูความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ (Retribalization) คือ กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มแสดงเอกลักษณ์ของกลุ่มของตนเองขึ้นมาแตกต่างจากกลุ่มอื่น ในลักษณะการผลิตซ้ำและพัฒนาสัญลักษณ์ประเพณีของตนเองให้เด่นชัดขึ้น ปรากฏการณ์นี้เป็นการสร้างการรวมตัวในกลุ่มชาติพันธุ์ในทางการเมืองขึ้นมาโดยสร้างความเข้มข้นในการปฏิสัมพันธ์กันในหมู่พวกเดียวกันเพิ่มขึ้น มีการอ้างถึงประเพณี ตำนาน ค่านิยม และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ของวัฒนธรรมของตนเพื่อ

สร้างองค์การทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ ในการเผชิญอำนาจกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อเข้าไปมีบทบาทในสิทธิและผลประโยชน์ในบริษัทสังคมนั้นให้ได้มากขึ้น การผลิตซ้ำทางชาติพันธุ์และการอ้างถึงสัญลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เป็นผลมาจากอิทธิพลของการรุกรานเข้ามาของสังคมนั้น ทั้งด้านการปกครอง การเมือง และเศรษฐกิจ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นมีความต้องการการปกครองทางการเมืองของกลุ่มตนเองให้คงอยู่ การใช้สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในกลุ่มตนเองจึงถูกสร้างมาเพื่อเป็นกลไกในการรวมกลุ่มทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการในชาติพันธุ์ตนเองให้แตกต่างและแยกออกไปจากกลุ่มสังคมและชาติพันธุ์อื่น (สมาคมสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อม, 2553)

ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์หรือชาติพันธุ์สัมพันธ์ (Ethnicity) เป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายและกลายเป็นคำที่มีนัยสำคัญในความคิดทางสังคมวิทยาของความทันสมัย และอาจกล่าวอย่างกว้าง ๆ ได้ว่า ชาติพันธุ์สัมพันธ์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสืบเชื้อสายและวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นกลุ่มที่ถูกสร้างขึ้นทางสังคม

ความสัมพันธ์ของชาติพันธุ์ (Ethnicity) หรือที่เรียกว่า ชาติพันธุ์สัมพันธ์ เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมที่พบแพร่หลายโดยทั่วไปในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ ในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่เป็นทางการ (Informal Interest Group) ซึ่งสมาชิกของกลุ่มจะถือว่าตนแตกต่างจากสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ ภายในสังคมเดียวกัน โดยแต่ละกลุ่มจะมีมาตรการที่อาจเรียกได้ว่า สถาบันพื้นฐานจำป็น (Compulsory Institutions) อย่างเช่น ระบบความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา สมาชิกก็สามารถที่จะติดต่อสื่อสารกันได้โดยง่าย ส่วนคำว่า ชาติพันธุ์สัมพันธ์ หมายถึง การต่อสู้ดิ้นรน ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งในการต่อสู้ดังกล่าวสมาชิกในแต่ละกลุ่มจะเน้นความสำคัญของอัตลักษณ์และความแตกต่างทางชาติพันธุ์ของตนเป็นหลัก (สุเทพ สุนทรภัสส, 2548)

สายสัมพันธ์ 8 เชื้อชาติในราชบุรี

ประชากรในจังหวัดราชบุรีมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่เสริมให้เมืองราชบุรีเป็นอู่รวมทางวัฒนธรรม เป็นเมืองที่ผู้คนทั้งจากดินแดนโพ้นทะเลและชาวพื้นเมืองอีกหลายกลุ่มที่อยู่อาศัยบริเวณชายแดนระหว่างไทย และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่าอพยพเข้ามาตั้งรกรากเมืองราชบุรีจึงประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติ แต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและประเพณี

ประชากรของจังหวัดราชบุรีเท่าที่สืบค้นได้ในปัจจุบัน แบ่งตามสายเชื้อชาติได้ดังนี้

1. คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น
2. ชาวไทยจีน
3. ชาวไท – ยวน
4. ชาวไทยมอญ
5. ชาวไทยกะเหรี่ยง

6. ชาวไทยลาวโซ่ง

7. ชาวไทยลาวตี้

8. ชาวไทยเขมร

โดยสรุป ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีต่าง ๆ จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป แต่ศูนย์รวมจิตใจคือวัด ประสานกับชุมชน ที่มีวัฒนธรรมที่สามารถยึดโยงกับเศรษฐกิจประเพณีหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถวัดมีการเปิดตลาดชุมชนให้ชุมชนชาติพันธุ์มีการทำกิจกรรมร่วมกันและยึดโยงกับเศรษฐกิจความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างแต่รวมความเป็นไทยอยู่ด้วยกันจึงสามารถสร้างรายได้สร้างความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจน และทำให้ประเทศชาติอยู่ได้โดยอาศัยรายได้ที่เกิดขึ้นจากคนไทยด้วยกันเป็นความเป็นปึกแผ่นและเป็นสัญลักษณ์แห่งความสามัคคีเป็นภาพจำที่ดีต่อชนรุ่นหลังได้

พระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในส่งเสริมกิจกรรมของชนชาติพันธุ์

ปัจจุบันได้มีการนำแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมได้มีบทบาทและมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากปัญหาความล้มเหลวของการดำเนินงานพัฒนาในอดีตที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของคนภายนอกชุมชน โดยละเลยศักยภาพและความสามารถของคนภายในชุมชน แนวคิดการมีส่วนร่วมได้ถูกนำมาใช้ในสาขาต่าง ๆ มากมาย นักจิตวิทยาใช้คำนี้เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในการศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคม และนักพัฒนาใช้คำนี้เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา (พรชัย พันธงาม, 2540) และแนวคิดอื่น ๆ ที่เสริมให้ “การมีส่วนร่วม” เป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนา ได้แก่ เป็นหนทางให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารด้านสภาพการณ์ ความต้องการ และเจตคติของท้องถิ่นที่จำเป็นต่อความสำเร็จของแผนงานและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในแต่ละท้องที่เป็นการเพิ่มความมุ่งมั่นและการเป็นเจ้าของของประชาชนในกิจกรรมพัฒนามากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การดำเนินงานอย่างเข้มแข็งเอาจริงเอาจัง และเป็น การช่วยระดมทรัพยากรในท้องถิ่นด้านความรู้และอื่น ๆ มาสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนา นอกจากการได้จากแหล่งอื่น ๆ อยู่แล้ว ซึ่งการมีส่วนร่วม อาจมีรูปแบบและลักษณะเป็นอย่างไรได้นั้นขึ้นอยู่กับมุมมอง หรือการพิจารณาบทบาทของการมีส่วนร่วมในลักษณะใด กล่าวคือ กระบวนการโครงการ หรือเทคนิค นอกจากนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกระบวนการของบุคคล ครอบครัว ที่มีปฏิสัมพันธ์กันในการดูแลสุขภาพให้เกิดความผาสุก และเป็นการพัฒนาความสามารถของชุมชนในการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการองค์การและการมีอำนาจ (WHO, 1988) การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจของกลุ่มที่มีความต้องการร่วมกัน ภายใต้สภาพพื้นที่เดียวกัน โดยจะมีการตัดสินใจในการปฏิบัติ

ร่วมกัน รวมถึงการกำหนดความต้องการ การมีภาวะผู้นำ การจัดองค์การ การระดมทรัพยากร การจัดการร่วมกัน การแบ่งปันผลประโยชน์ และการได้รับผลประโยชน์

องค์การยูนิเซฟ (UNICEF) (2005) ได้เริ่มต้นนำ “การระดมพลังทางสังคม” มาใช้ในปี ค.ศ. 1980 โดยให้คำนิยามว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทำงานแบบเป็นหุ้นส่วนและการพูดคุยติดต่อสื่อสาร การระดมพลังทางสังคมได้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่ระดับประเทศจนถึงระดับรากหญ้าในท้องถิ่น ซึ่งมีการใช้คำในหลากหลายรูปแบบ เช่น Strategic Mobilization หรือ Community for Behavior Change เป็นต้น นอกจากนี้องค์การยูนิเซฟ ได้กำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมทางสังคมให้ประกอบด้วยกลยุทธ์หลักที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1. การสนับสนุน/การสร้างกระแส (Advocacy) เป็นความพยายามในการสื่อสารเพื่อชักชวนให้กลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่กลุ่มบุคคลที่กำหนดนโยบาย กลุ่มบุคคลหลัก กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ ในสังคม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการในชุมชน
2. การให้ข้อมูลข่าวสาร สุขศึกษา การสื่อสาร (Information, Education and Communication) เป็นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยผ่านทาง การติดต่อสื่อสารการระดมทรัพยากรต่าง ๆ การช่วยเหลือทางเทคนิค
3. การจัดอบรมโครงการต่าง ๆ (Training of Programmed Implementers) เป็นการอบรมให้ความรู้ หรือทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ แก่บุคลากรหรือกลุ่มเป้าหมาย
4. การจัดองค์กรในชุมชน (Community Organization) เป็นการสร้างเสริมพลังความสามารถ
5. การสร้างเครือข่ายและแนวร่วม (Networking, Establishing linkages and Building Alliance) เป็นการสร้างแนวร่วมในชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นแกนนำหรือมีบทบาทที่สำคัญในชุมชน
6. การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) เป็นการกำกับติดตามและประเมินผลโครงการต่าง ๆ ภายหลังได้ดำเนินการไปแล้ว ว่ามีประสิทธิภาพ บรรลุตามวิธีการหนึ่งของการมีส่วนร่วม

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิด และอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดเพียงคนเดียว
2. การมีส่วนร่วมมีผลในทางจิตวิทยา คือ ทำให้เกิดการต่อต้านน้อยในขณะเดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นวิธีการที่ผู้บริหารสามารถใช้ทดสอบว่าสิ่งที่ตนเองรู้ตรงกับสิ่งที่ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาหรือไม่

3. เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน หรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกัน เกิดความมีน้ำใจ (Team Spirit) และความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น

5. การมีส่วนร่วมทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้การปรับปรุงงานมีความเป็นไปได้อย่างสูง ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย

การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชน เป็นการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน โดยมีกระบวนการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและความรู้ความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นกลไกในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น

สรุปว่า การส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มชนชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี วัดในจังหวัดราชบุรีมีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมและเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีโอกาสทำบุญและมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีสังเกตได้จากหลาย ๆ วัดที่มีการจัดกิจกรรมในช่วงมีประเพณีต่าง ๆ จะมีการละเล่น ผ่านบทเพลง ดนตรี ที่นำมาซึ่งความสนุกสนานร่าเริงและเป็นการเองทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชนในส่วนของพระสงฆ์ก็จะสอดแทรกในธรรมะและสิ่งที่เป็นสาระประโยชน์ให้แก่ประชาชนทั้งชาวไทยและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ด้วยกัน ในส่วนของการเปิดตลาดชุมชนพระสงฆ์ก็มีส่วนร่วมในการระดมความคิดและออกแบบตลาดร่วมกับสังคมชุมชนโรงเรียนจึงสามารถ เช่น วัดโขงสุวรรณคีรี วัดดอนกระเบื้อง วัดเขาช่องพราน เหล่านี้เกิดเป็นวิถีของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นทำให้มีความศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนามากขึ้นและสามารถเลี้ยงชีวิตครอบครัวทำให้สังคมน่าอยู่

พระสงฆ์กับบทบาทในการบริหารตลาดชุมชน วัดดอนกระเบื้อง วัดโขงสุวรรณคีรี วัดขนอนใหญ่

จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เป็นภูมิภาคที่น่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในประเทศไทยที่มีความสมบูรณ์ในเรื่องของทัศนียภาพหรือความสมบูรณ์ของภูมิภาคที่มีความสมบูรณ์และมีบุคลากรที่พร้อมในการขับเคลื่อนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นโดยผสมผสานกับ วัด บ้าน โรงเรียน เข้าด้วยกันเป็นการผสมผสานกับวัดเองก็เป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้วยเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมและเป็นสถานที่สำหรับให้พุทธศาสนิกชนได้เข้ามาทำบุญหมาย ถึงอิมท้องและสามารถอิมอกอิมใจกับไปทำงานได้อย่างมีความสุข ผู้เขียนขอยกตัวอย่างตลาดวิถีชุมชนที่ตั้งอยู่ในวัดจังหวัดราชบุรีดังนี้

1. กาดวิถีชุมชนคุบัว จัดในวัดโขลงสุวรรณคีรี จ.ราชบุรี หนึ่งในแลนด์มาร์กที่เกี่ยวใหม่จังหวัดราชบุรี ที่ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมชม ชิม และแชะ ท่ามกลางบรรยากาศตลาดโบราณและวิถีชีวิตชุมชนชาวไทย-ยวน ซึ่งราชบุรีเป็นจังหวัดใกล้กรุงเทพฯ ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่หลายแห่ง ด้วยเพราะการเดินทางที่สะดวก ใช้เวลาไม่นาน จึงทำให้ราชบุรีเป็นจังหวัดที่น่าเที่ยวอยู่ไม่น้อย ซึ่งวันนี้เราก็มามีเที่ยวราชบุรีแห่งใหม่เอามาบอกต่อ นั่นคือ กาดวิถีชุมชนคุบัว ตลาดโบราณนาเดิน ที่ผสมผสานเข้ากับกลิ่นอายวิถีชีวิตชุมชนชาวไทย-ยวน เอาไว้ได้อย่างลงตัว ภายในตลาดจะมีทั้งอาหารหวานคาว มีผ้าขึ้นตีนจกสวย ๆ (ของขึ้นชื่อของตำบลคุบัว) จำหน่าย มีการแสดง การแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองของพ่อค้าแม่ค้า และจะมีการรับประทานอาหารโตก ซึ่งในตลาดมีโตกเตรียมไว้ให้สามารถซื้ออาหารไปนั่งรับประทานได้เลย นอกจากนี้ยังได้ชมศิลปะพื้นบ้านไทย-ยวน ชุ่มถ่ายภาพรูปภาพ หรือสวมใส่ชุดไทย-ยวน สวย ๆ นับได้ว่าสร้างสีสันให้กับการเดินทางแห่งนี้อยู่ไม่น้อย โดยกาดวิถีชุมชนคุบัว จะเปิดทุกวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ เวลา 09.00-19.00 น. และการแสดงเริ่มตั้งแต่เวลา 17.00 น. เป็นต้นไป (กาดวิถีชุมชนคุบัว ราชบุรี, 2560)

2. ตลาดด่านขนอน ตั้งอยู่ภายในวัดขนอน ต.สร้อยฟ้า อ.โพธาราม จ.ราชบุรี ซึ่งได้จำลองตลาดในสมัยโบราณมาดั่งไว้ที่ริมแม่น้ำแม่กลอง ปลูกสร้างร้านค้ารูปทรงแบบอนุรักษ์สมัยเก่า มีชาวบ้านนำพืชผักผลไม้ในท้องถิ่นมาวางขายราคาถูก รวมทั้งอาหารแปรรูป ฝีมือชาวบ้านช่วยกันทำด้วยความร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชน เพื่อร่วมกันสืบสานและร่วมกันอนุรักษ์ของดี ของเก่าที่มีคุณค่าเอาไว้ให้ลูกหลานได้สัมผัสและศึกษา ส่วนช่วงสาย ๆ เวลาประมาณ 11.00 น. ทางวัดขนอนได้จัดให้มีการแสดงหนังใหญ่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้นั่งชมอย่างเต็มอิ่ม พร้อมทั้งสับเปลี่ยนการแสดงของน้อง ๆ หนูจากโรงเรียนต่าง ๆ จะมาสร้างความเพลิดเพลินเป็นกิจกรรมเสริมที่วัดได้ตั้งใจจัดขึ้น มีนักท่องเที่ยวพาครอบครัวมาแวะเที่ยวพักผ่อนด้วยความสนใจ พระครูพิทักษ์ศิลปาคม เจ้าอาวาสวัดขนอน เปิดเผยว่า วัดใช้คำว่า “ ตลาดด่านขนอน ” ซึ่งสถานที่ตรงนี้เป็นที่ตั้งด่านเก็บภาษีอากรสมัยโบราณ และเป็นที่แลกเปลี่ยนสินค้า นอกจากการเก็บภาษีที่เรือสินค้าเข้ามาค้าขายกันในเขตลุ่มแม่น้ำแม่กลองที่จากราชบุรีไปกาญจนบุรีและจากกาญจนบุรีมาราชบุรีจะมาเสียภาษีที่ด่านขนอนแห่งนี้ในสมัยเก่าก่อน ซึ่งจะมีสินค้าของฝักมาลงที่ด่านขนอนและนำออกไปขายพื้นที่ทั่วไป บริเวณด้านล่างริมตลิ่งของวัดในสมัยก่อนเป็นหาดทรายใหญ่เรียกว่าตลาดท่าเกวียน ซึ่งจะมีเกวียนมาลงสินค้ามีการแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน และยังมีสัญลักษณ์คำว่า “ เฉลว ” เป็นไม้สานที่เป็นตาราง มีเฉลว 6 ตา 8 ตา ถ้าปักอยู่ริมแม่น้ำจะเรียกว่าด่านเก็บภาษีอากร ถ้าปักอยู่ในไร่นาจะเป็นสถานที่จับจองมีเจ้าของ และยังช่วยป้องกันภัยอันตราย ถ้านำเฉลวปักอยู่บนหม้อยาจะเป็นที่ป้องกันภูติผีปีศาจ ซึ่งจะเป็นหม้อยาไทยแบบโบราณ ทำให้เฉลวเป็นสัญลักษณ์ของด่านขนอนในสมัยโบราณ จึงมาจำลองบริเวณนี้ซึ่งแต่ก่อนเป็นด่านเก่าเริ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นตลาดแบบโบราณวัฒนธรรม จะเห็นว่าที่ตลาดนี้จะมีการแสดงหนังใหญ่ และการแสดงของเยาวชนของชาวบ้านในพื้นที่ อีกทั้งยังมีชมรม

ดนตรีมาร่วมจัดแสดงด้วย เพื่อเป็นการเผยแพร่งานศิลปะเหล่านี้แก่นักท่องเที่ยวได้รู้จัก หลังจากที่ผ่านมาจะพบเห็นมีตลาดนัดวิถี ตลาดประชารัฐ ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้ชุมชนเอาของมาขายกัน เป็นการส่งเสริมรายได้ให้แก่ชุมชน โดยตลาดด่านขนอน ได้พยายามที่จะช่วยกันรณรงค์ไม่ใช้โฟมและถุงพลาสติกในการบรรจุอาหาร แต่จะพยายามให้ใช้ถุงผ้า หรือวัสดุจากธรรมชาติแทน จึงมีการนำกระดาษที่ใช้แล้วมาพับเป็นถุง ส่วนอาหารจะใช้ใบบัว ใบตอง หัวปลีกล้วย จะแกะออกมาเป็นกลีบนำมาเย็บเป็นกระทงใช้เป็นวัสดุห่ออาหาร เช่น ข้าวหมูแดง ผัดไทย ผัดหมี่ และยังมีกล้วยเดี่ยวใช้ปั่นโตที่ใช้ใส่ถ้วยพระก็นำมาดัดแปลงใส่อาหารให้ลูกค้ารับประทานที่ร้าน บางร้านใช้วัสดุอื่น ๆ ที่ทำจากไม้ไผ่ เช่น ข้าวผัดกะเพรา และส้มตำ จะใส่กระดังหรือกระจาดใส่แทนกล่องโฟมหรือจานแทน ทำให้มีรูปลักษณ์แปลกอีกแบบหนึ่ง และยังมีถ้วย “ติหมา” ซึ่งเป็นภาษาเรียกของคนปักใต้ ที่มาจาก “ติหมาตักน้ำ” ในอดีตทำจากกาบหมาก แต่ปัจจุบันนำมาดัดแปลงเป็นวัสดุทำจากใบจากเพื่อไว้ใส่อาหาร น้ำ ขนมหวาน เป็นของชาวบ้านที่คิดประดิษฐ์ทำขึ้นมา เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าดึงดูดความสนใจอีกทางหนึ่ง สำหรับตลาดด่านขนอน จะเปิดทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ตั้งแต่เวลา 09.00-15.00 น.เป็นต้นไป แต่ส่วนใหญ่ช่วงบ่ายก็จะขายหมดแล้ว เพราะมีนักท่องเที่ยวขึ้นขอบแะเวียนมาเที่ยวชม และชมหนังใหญ่กันคึกคัก ทำให้อาหารและสินค้าของชาวบ้านขายดิบขายดีบางวันก็จะขายหมดก่อนเวลา (มติชนออนไลน์, 2561)

3.ตลาดมอญ ตอนกระเบื้อง ตลาดไทย-มอญ ในชื่อว่า “ซาสุขใจ” ซา เป็นภาษามอญแปลว่า ตลาด ตลาดวิถีไทยย้อนยุคชุมชนตอนกระเบื้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ความพิเศษด้วยอัตลักษณ์ความเป็นชาวไทย-มอญ บรรยากาศชุมชนที่อบอุ่น พ่อค้าแม่ค้าแต่งกายด้วยชุดชาวมอญ ทักทายด้วยคำสวัสดิ์แบบมอญ “เมียะเหง่ระอาว” อิม่อร่อยกับอาหารไทย-มอญ ที่ทำโดยคนในชุมชนชาวมอญตอนกระเบื้องเปิดทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 09.00-19.00 น.บริเวณภายในวัดตอนกระเบื้อง ต.ตอนกระเบื้อง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี (เที่ยวราชบุรี. com, 2565)

การจัดตั้งตลาดชุมชน เกิดจากการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์และประชาชน ซึ่งการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์นั้น พระสงฆ์ควรดำเนินการพัฒนาประชาชน โดยเน้นการพัฒนาจิตใจเป็นหลัก โดยการจัดตั้งโครงการรณรงค์ลดละเลิกอบายมุข และโครงการเสริมเพื่อพัฒนาสภาพเป็นอยู่ของประชาชน เช่น โครงการศูนย์เด็กเล็ก ฯลฯ พระสงฆ์ต้องมีบทบาทภาวะผู้นำสำคัญในการชักชวนให้ประชาชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและโครงการ โดยลักษณะการมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานและได้รับแบ่งปันผลประโยชน์เท่าเทียมกัน และมีการพัฒนาจิตใจของประชาชนควบคู่กันไป (พรประภา กิจโกศล, 2544) โดยแท้จริงแล้ว ความหมายของชุมชนสามารถจำแนกออก เป็น 2 ด้าน คือการพัฒนาชุมชนในความหมายของงานและในความหมายของหลักและวิธีการทำงาน

1. การพัฒนาชุมชนในความหมายของ “งาน” ก็คือการกระทำให้เกิดสิ่งของต่าง ๆ หมายถึง การกระทำใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของทั้งที่สามารถมองเห็นจับต้องได้และที่สังเกตได้ เช่น การสร้างถนน ขุดบ่อน้ำ สร้างทำนบ เขื่อนฝาย สร้างโรงเรียน สถานือนามัย ไฟฟ้า ประปา ให้มีขึ้นในชุมชน ตลอดจนการพัฒนาจิตใจเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมของคนในชุมชน จนสามารถรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรที่แน่นแฟ้น โดยไม่คำนึงว่าประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการหรือไม่

2. การพัฒนาชุมชนในความหมายของหลักและวิธีการทำงาน หมายถึง การที่ประชาชนต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการสร้างงานหรือสิ่งของถาวรวัตถุและองค์ประกอบต่าง ๆ ของประชาชนขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องเป็นผู้คิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ดังนั้นในความหมายนี้การพัฒนาชุมชนจะมีลักษณะเป็นงานที่มีความคิดริเริ่มของประชาชน กระทำโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่งหัวใจของการพัฒนาชุมชนอยู่ที่การเสียสละยินยอมพร้อมใจกันของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดจากการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ โดยมีได้มุ่งหวังค่าตอบแทนเป็นเงินทอง แต่หวังผลของงานที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในกิจกรรมนั้นเป็นสำคัญ

ปรัชญาองค์การพัฒนาชุมชนเกิดจากการผสมผสานหลักการดังกล่าวเข้ากับ ความหมายของการพัฒนาชุมชนที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการประสบความสำเร็จในชีวิตของคนมี 5 ประการ คือ

1. บุคคลแต่ละคนมีความสำคัญถึงแม้บุคคลจะมีความแตกต่างกัน แต่ทุกคนมีสิทธิที่พึงได้รับความยุติธรรมและอย่างมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง

2. บุคคลแต่ละคนมีสิทธิ เสรีภาพในการกำหนดวิถีการดำรงชีวิตตามความต้องการของตน โดยไม่ถูกบีบบังคับจากบุคคลอื่น

3. บุคคลแต่ละคนมีศักยภาพหรือพลังความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ทั้งที่เปิดเผยและแฝงเร้น ศักยภาพเหล่านี้มีประโยชน์ต่อบุคคลและชุมชนเป็นอย่างมาก ถ้ารู้จักนำมาใช้อย่างถูกวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังที่แฝงเร้นอยู่ในบุคคล ซึ่งไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์มากนัก

4. การพัฒนาศักยภาพของบุคคลและชุมชน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชน และสังคม โดยสามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการให้การศึกษาและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

5. ถ้ามีโอกาสเมื่อไร บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพ หรือพลังความสามารถของตนได้ประการสำคัญ คือ ความเข้มแข็งของชุมชนประจักษ์ภูมิคุ้มกันทางสังคม ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการเข้ามาผนวกกัน ได้แก่ ธรรมะ การเรียนรู้ และการจัดการ (ประเวศ วะสี, 2540)

สรุปว่า พระสงฆ์กับชุมชนจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันในการบริหารจัดการตลาดชุมชนโดยแบ่งออกเป็น การแสดงความคิดเห็น การสนับสนุนงบประมาณ การอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่หรือ เรื่องอื่น ๆ ที่วัดพอที่จะช่วยได้ เป็นการบริหารร่วมกันระหว่าง วัด บ้าน โรงเรียน ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนเป็นฐานเศรษฐกิจให้แก่ประเทศชาติ และพระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ อีกทั้งยังสอดแทรกหลักศีลธรรม ศีล 5 วัด บ้าน โรงเรียน (บวร) สู่การพัฒนาสังคมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ หรือ การมีส่วนร่วมในการให้แนวคิดหรือ สนับสนุนงบประมาณสถานที่ ทำให้พระสงฆ์กับชุมชนมีความแน่นแฟ้นเกิดความสามัคคีและเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาต่อไปได้

4.สรุป

พระสงฆ์มีบทบาทในการมีส่วนร่วมที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรีโดยสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณ การให้แนวคิดวางแผนในการจัดตลาดชุมชนในวัดและการมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้รวมตัว เช่น ประเพณีเหยียบหลังกะเหรี่ยง เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อความศรัทธาของชาวกะเหรี่ยงที่มีต่อหลวงพ่อนวม วัดแจ้งเจริญญ มีวัตถุประสงค์ของการจัดงานเพื่อ 1. แห่รูปหล่อหลวงพ่อนวม หลวงพ่อม่วง และหลวงพ่อบึง รอบพระอุโบสถ 3 รอบ แล้วร่วมกันสรงน้ำปัดทอง 2. บวชชีพราหมณ์และบวชสามเณร เพื่อแก้บนกับหลวงพ่อนวม และ 3. เหยียบหลังกะเหรี่ยงและสรงน้ำเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน โดยชายชาวกะเหรี่ยงจะนอนเรียงเป็นแถวยาวให้หลวงพ่อรูปปัจจุบันได้เหยียบหลัง แล้วสรงน้ำที่ตัวและที่เท้า เพื่อเป็นสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัว เป็นต้นและสามารถสอดแทรกธรรมะให้มุ่งเน้นในส่วนของศีลธรรมหรือศีล 5 ที่ประชาชนส่วนใหญ่สามารถประพฤติปฏิบัติได้ ซึ่งในจังหวัดราชบุรีมีการนับถือพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมากแต่อย่าลืมว่าในการนับถือพุทธศาสนานั้นยังคงความนับถือสิ่งที่ลึกลับหรือมองไม่เห็นอาจจะเป็นการนับถือผีหรือเทพเจ้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะฉะนั้นจะอย่างไรในความคิดที่หลากหลายพระสงฆ์ในจังหวัดราชบุรีจึงมีความคิดในการจัดกิจกรรมร่วมกันและสร้างรายได้ให้เกิดแก่ชุมชน มีการระดมความคิดผ่านหัวหน้าชุมชนและช่วยในการสนับสนุนกลุ่มชนเหล่านั้นให้มีวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานร่าเริงและทำให้เกิดความดีงามโดยอาศัยวัดมีพระสงฆ์เป็นผู้นำในการจัดจึงทำให้การรักษาวัฒนธรรมที่ดีก็จะเป็นไปโดยความเรียบร้อยดีงาม

เอกสารอ้างอิง

กาดวิถีชุมชนคูบัว ราชบุรี .(2560). กาดวิถีชุมชนคูบัว เดินดินกินโตก ตลาดโบราณน้ำเดินแห่งใหม่ที่ราชบุรี. สืบค้น 16 ธันวาคม 2565, จาก travel.kapook.com/view180829.

- เที่ยวราชบุรี.com.(2565).ชาสุขใจ ตลาดวิถีไทย-มอญ.สืบค้น 16 ธันวาคม 2565, จาก <https://shorturl.asia/ZF2wn>.
- ประเวศ วะสี .(2540). *บทสัมภาษณ์ในประชาสังคม: วรรณชนักคิดในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- พรชัย พันธงาม. (2540). *การพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนใน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรประภา กิจโกศล. (2544). *บทบาทและผลได้ต่อการพัฒนาชนบทของพระสงฆ์: ศึกษาเฉพาะ กรณีบ้านโนนเมือง จังหวัดนครราชสีมา (รายงานการวิจัย)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มติชนออนไลน์. (2561). *ชวนเที่ยวตลาดด่านขนอน ชมหนังใหญ่ ชิมอาหารพื้นบ้านในภาชนะใบ บัว*. สืบค้น 16 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.matichon.co.th/region>
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2547). *รวมบทความว่าด้วยแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์ (เอกสารวิชาการลำดับที่ 36)*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- สมาคมสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อม. (2553). *การสืบทอดและร่วมสร้างสำนักทางวัฒนธรรมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ของอำเภอเขาชะเมา จังหวัดจันทบุรี (รายงานการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- สุเทพ สุนทรเกสซ์. (2548). *ชาติพันธุ์สัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- สุรียา สมทคุปดี และคณะ. (2540). *วิถีคิดของคนไทย พิธีกรรมช่วงผีพ่อนของลาวข้าวจ้าว จังหวัดนครราชสีมา (รายงานการวิจัย)*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- Alba, D. R. (1992). "Ethnicity" in *Encyclopedia of Sociology* (Volume 2). New York: Macmillan Publishing Company.
- UNICEF. (2005). *Social Mobilization* (Online), Available: <http://www.fao.org>.
- WHO. (1988). *Global Strategy for Health for all by the Year 2000*. Geneva: WHO.